

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Η ΕΛΛΑΔΑ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ: ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2025

Επιμέλεια, Πρόλογος: Μ. Δ. Χρυσομάλλης, Ομότιμος Καθηγητής Νομικής Σχολής, ΔΠΘ

Κ. Ραφτοπούλου, ΔΝ, Εκπαιδευτικός

Προλογικό σημείωμα

Στις σελίδες που ακολουθούν προσεγγίζουμε την παρουσία της Ελλάδας ενώπιον των δικαστικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹ κατά το έτος 2025. Πρόκειται για μία καταγραφή, που γίνεται εκ μέρους μας ετησίως από το 2004, των αποφάσεων των ενωσιακών Δικαστηρίων με ελληνικό ενδιαφέρον, ταξινομημένων κατά θεματική ενότητα και όχι κατά την ημερομηνία έκδοσης ή το είδος διαδικασίας ή προσφυγής. Τέτοιες θεωρούμε, κυρίως, τις αποφάσεις επί προσφυγών για παράβαση που ασκήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας σύμφωνα με το άρθρο 258 ΣΛΕΕ, τις αποφάσεις επί προσφυγών ακυρώσεως (άρθρο 263 ΣΛΕΕ), κατά παραλείψεων (άρθρο 265 ΣΛΕΕ) και αποζημιώσεως (άρθρο 268 ΣΛΕΕ), που ασκήθηκαν από την ελληνική Κυβέρνηση ή από Έλληνες (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) κατά των ενωσιακών θεσμικών οργάνων, τις προδικαστικές παραπομπές στο ΔΕΕ εκ μέρους ελληνικών δικαστηρίων (άρθρο 267 ΣΛΕΕ), και, ενδεχομένως, τις παραπομπές στο Δικαστήριο εκ μέρους δικαστηρίων άλλων Κρατών-μελών, στις οποίες εμπλέκεται Έλληνας ως διάδικος στην κύρια δίκη. Τέλος, τις αποφάσεις του Δικαστηρίου (ΔΕΕ) επί αναιρέσεων κατά των αποφάσεων του Γενικού Δικαστηρίου (ΓΔΕΕ) σύμφωνα με το άρθρο 256 παρ. 1 ΣΛΕΕ. Παρακάτω καταγράφονται μόνο οι οριστικές αποφάσεις του ΔΕΕ ή του ΓΔΕΕ και όχι οι εισαχθείσες υποθέσεις κατά την περίοδο αναφοράς ή οι υποθέσεις επί των οποίων δεν έχει εκδοθεί οριστική απόφαση αλλά βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο (π.χ. έχουν δημοσιευθεί οι προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα). Η αναφορά περιορίζεται στον τίτλο της απόφασης (δικαστήριο, αριθμός απόφασης, διάδικοι, ημερομηνία εκδόσεως), στη συνοπτική περίληψη καθώς και στο διατακτικό της ενώ δεν περιλαμβάνει άλλα μέρη και, κυρίως, το σκεπτικό της απόφασης. Οι ενδιαφερόμενοι, πάντως, μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη διαδικτυακή πύλη του ΔΕΕ (<http://curia.eu.int>) για να αντλήσουν το σύνολο των στοιχείων μίας απόφασεως, που τους ενδιαφέρει.

Πριν αναφερθούμε στην παρουσία της Ελλάδας ενώπιον των Δικαστηρίων της ΕΕ θα πρέπει να σημειώσουμε ορισμένες σημαντικές εξελίξεις, που αφορούν το ίδιο το Δικαστήριο και τη λειτουργία του. Το 2025 υπήρξε το πρώτο πλήρες έτος εφαρμογής της μεταρρύθμισης που τέθηκε σε ισχύ την 1^η Οκτωβρίου 2024 και προέβλεπε τη μερική μεταβίβαση από το Δικαστήριο στο Γενικό Δικαστήριο της προδικαστικής αρμοδιότητας σε έξι συγκεκριμένους τομείς υποθέσεων (ΦΠΑ, ειδικοί φόροι κατανάλωσης, τελωνειακός κώδικας, δασμολογική κατάταξη, δικαιώματα των επιβατών και σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών)². Η μεταρρύθμιση βασίζεται στη λογική ενός μηχανισμού «ενιαίας θυρίδας», καθώς όλες οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως υποβάλλονται αρχικώς στο Δικαστήριο, το οποίο, κατόπιν εσωτερικής διαβούλευσης, αποφασίζει

¹ Κατά το άρθρο 19 ΣΕΕ το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελείται από το Δικαστήριο, το Γενικό Δικαστήριο

² Βλ. αναλυτικά *Μ. Χρυσομάλλη, Κ. Ραφτοπούλου*, Η Ελλάδα ενώπιον των Δικαστηρίων της ΕΕ 2024, ηλεκτρονικό περιοδικό DIGESTA, διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: http://digestaonline.gr/index.php/digestaonline/34-digesta-online-2022/483-2025-nomologiaeu#_ftn1.

εάν θα πρέπει να διαβιβαστούν στο Γενικό Δικαστήριο ή να εξεταστούν από το ίδιο. Από την έναρξη ισχύος της μεταρρύθμισης σχεδόν 100 αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως έχουν περάσει από την ενιαία θυρίδα και περίπου οι ενενήντα (δηλαδή το 90%) διαβιβάστηκαν πράγματι στο Γενικό Δικαστήριο, δεδομένου ότι ενέπιπταν αποκλειστικώς σε κάποιον από τους έξι προαναφερθέντες τομείς. Συνεπώς τα έως τώρα αποτελέσματα κρίνονται πολύ ικανοποιητικά.

Επίσης, το 2025 συνεχίστηκε το πρόγραμμα ανανέωσης της επικοινωνιακής πολιτικής του ΔΕΕ, μεταξύ άλλων με την παρουσίαση μιας νέας σειράς ενημερωτικών βίντεο, στα οποία τα Μέλη του Δικαστηρίου παρουσιάζουν τις σπουδαιότερες αποφάσεις του. Η παρουσίαση γίνεται από κάποιο Μέλος του αρμόδιου δικαστικού σχηματισμού, το οποίο εκθέτει με συνοπτικό και διαφωτιστικό τρόπο το διακύβευμα της υποθέσεως και επεξηγεί τη λύση που έδωσε το ΔΕΕ στα κρίσιμα νομικά ζητήματα. Παράλληλα, δρομολογήθηκαν και προχώρησαν πολλά σημαντικά έργα, που εγκαινιάστηκαν στις αρχές του 2026: η αναδιαμόρφωση του ιστότοπου Curia, κύριας διαδικτυακής πύλης του θεσμικού οργάνου, η ανάπτυξη μιας νέας μηχανής αναζήτησης και η εξέλιξη του Curia Web TV, που αποτελούσε μέχρι πρότινος εσωτερική του οπτικοακουστική πλατφόρμα, σε επιχειρησιακό εργαλείο ευρύτερης εμβέλειας, το οποίο έρχεται να συμπληρώσει τους υφιστάμενους διαύλους επικοινωνίας.

Από τη μελέτη των ελληνικού ενδιαφέροντος αποφάσεων των Δικαστηρίων της ΕΕ θα πρέπει να σημειώσουμε τα εξής:

1. Κατά την περίοδο αναφοράς (2025) καταγράφηκαν μόνο έξι (6) αποφάσεις με ελληνικό ενδιαφέρον, σύμφωνα με τα προαναφερθέντα κριτήρια. Είναι ένας σταθερά μικρός αριθμός αποφάσεων ελληνικού ενδιαφέροντος. Το γενικό συμπέρασμα που συνάγεται από τη διαχρονική έρευνα της παρουσίας της Ελλάδας ενώπιον του Δικαστηρίου είναι ότι ο ετήσιος αριθμός αποφάσεων με ελληνικό ενδιαφέρον δεν μπορεί να αυξηθεί θεαματικά και σταθερά για δύο λόγους: *πρώτον*, γιατί ο αριθμός ελληνικών προδικαστικών παραπομπών παραμένει εξαιρετικά χαμηλός (βλ. παρακάτω), αποκλίνοντας σημαντικά από τους αριθμούς άλλων Κρατών-μελών και *δεύτερον*, γιατί έχει παγιωθεί η σημαντικότερη μείωση των αποφάσεων επί προσφυγών της Επιτροπής κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας για παράβαση των υποχρεώσεών της.

2. Και το 2025 παρουσιάζεται η ίδια βελτιωμένη εικόνα της χώρας μας σε ότι αφορά τις παραβιάσεις της ενωσιακής νομοθεσίας, που παρατηρείται από το 2010 και μετά. Έτσι, από τον εξαιρετικά υψηλό αριθμό των είκοσι δύο (22) αποφάσεων του Δικαστηρίου, που εκδόθηκαν το 2009, με τις οποίες αναγνωρίστηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 258 ΣΛΕΕ η παραβίαση των υποχρεώσεων εκ μέρους της Ελληνικής Δημοκρατίας, καταγράφονται δύο (2) καταδικαστικές αποφάσεις κατά το έτος αναφοράς, Συνολικά δε την πενταετία 2021 -2025 έχουν εκδοθεί επτά (7) αποφάσεις του ΔΕΕ, με τις οποίες κάνει δεκτές προσφυγές της Επιτροπής κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας. Έτσι, η χώρα μας με μέσο όρο 1,4 παραβιάσεις ανά έτος ακολουθεί το μέσο όρο του αριθμού των καταδικαστικών αποφάσεων ανά Κράτος-μέλος στην Ένωση των 27 (το 2025 εκδόθηκαν 38 καταδικαστικές αποφάσεις, αριθμός που οδηγεί σε ΜΟ 1,4). Οι λόγοι αυτής της βελτίωσης έχουν εκτεθεί

διεξοδικά στο αντίστοιχο σημειώμα μας για τα έτη 2012 - 2013³, οπότε παρέλκει η εκτενής επανάληψή τους. Βεβαίως, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι οι δύο καταδικαστικές αποφάσεις του ΔΕΕ αφορούν παραβιάσεις του ενωσιακού δικαίου προστασίας του περιβάλλοντος, που διαχρονικά αποτελεί τον τομέα με τις περισσότερες παραβιάσεις τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο.

3. Το 2025 εντοπίζονται δύο (2) αποφάσεις του ΔΕΕ επί προδικαστικών παραπομπών κατά το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, που προέρχονται από ελληνικά δικαστήρια (Συμβούλιο της Επικρατείας και Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών), που είναι όσες εκδόθηκαν και το 2024. Επαναλαμβάνεται, δηλαδή, η εικόνα της σταθερά μικρής έως ελάχιστης συνεργασίας των ελληνικών δικαστηρίων με το ΔΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, πάντως, θα πρέπει να χαιρετίσουμε την αίτηση προδικαστικής παραπομπής από κατώτερο δικαστικό σχηματισμό (Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών) κάτι σπάνιο, αφού ο όποιος διάλογος του ελληνικού δικαστικού συστήματος με το ΔΕΕ σχεδόν εξαντλείται στο διάλογο μεταξύ του ΣτΕ και του ΔΕΕ. Ο εξαιρετικά μικρός αριθμός των προδικαστικών παραπομπών εκ μέρους των ελληνικών δικαστηρίων κινείται σε ρυθμούς αντίθετους με την ευρωπαϊκή τάση αύξησης του αριθμού των προδικαστικών παραπομπών. Σχετικά με τη διαπίστωση αυτή παραπέμπουμε στα αντίστοιχα εισαγωγικά σημειώματα της προηγούμενης πενταετίας, όπου παρουσιάζονται και ενδεικτικά στατιστικά δεδομένα⁴. Αξίζει να σημειωθεί ότι το ελληνικό δικαστικό σύστημα δεν φαίνεται να αντιδρά προς την κατεύθυνση της αύξησης των προδικαστικών παραπομπών μετά τις πρόσφατες νομοθετικές αλλά και νομολογιακές εξελίξεις, που σκοπό έχουν την ενίσχυση της προδικαστικής διαδικασίας. Προς υποστήριξη της θέσης μας παραθέτουμε τη σχετική δραστηριότητα στο επίπεδο της ΕΕ των 27: Κράτη μέλη με τις περισσότερες αιτήσεις προδικαστικής απόφασης Ιταλία 110 Πολωνία 63 Γερμανία 61 Αυστρία 47 Βουλγαρία 42 Σημειώνουμε ότι το 2025 το ΔΕΕ εξέδωσε 561 αποφάσεις επί προδικαστικών παραπομπών, δηλαδή ο ΜΟ στην ΕΕ ανέρχεται σε 20,7 αποφάσεις ανά Κράτος-μέλος⁵.

4. Στο πλαίσιο αυτού του σημειώματος θα πρέπει να επισημάνουμε, ως έχουσα ιδιαίτερη σημασία, την παρακάτω απόφαση του Δικαστηρίου:

Υπόθεση C-404/22, Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων & Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.) κατά Ελληνικού Δημοσίου. Αίτηση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών⁶.

Τα προδικαστικά ερωτήματα προέκυψαν στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων & Επαγγελματικού Προσανατολισμού (στο εξής Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.) και του Ελληνικού Δημοσίου με αντικείμενο πρόστιμο που επιβλήθηκε από την Επιθεώρηση Εργασίας στον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. επειδή δεν προσκόμισε στην αρμόδια διοικητική αρχή έγγραφα τα

³Βλ. *Μ. Χρυσομάλλη*, Η Ελλάδα ενώπιον των Δικαστηρίων της ΕΕ 2012 - 2013²⁴, ηλεκτρονικό περιοδικό DIGESTA, διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: <http://www.digestaonline.gr/pdfs/Digesta%202014/18.pdf>.

⁴ Βλ. ενδεικτικά *Μ. Χρυσομάλλη, Κ. Ραφτοπούλου*, Η Ελλάδα ενώπιον των Δικαστηρίων της ΕΕ 2024, ηλεκτρονικό περιοδικό DIGESTA, διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: http://digestaonline.gr/index.php/digestaonline/34-digesta-online-2022/483-2025-nomologiaeu#_ftn1

⁵ Βλ. ΔΕΕ, Ετήσια Έκθεση 2025 – Ανασκόπηση του έτους, διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο: https://curia.europa.eu/site/upload/docs/application/pdf/2026-04/202512360_pdf_qd0125007eln_002.pdf, σελ. 25

⁶ ΔΕΕ, απόφαση της 6^{ης} Ιουλίου 2023, υπόθεση 404/22, Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων & Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.) κατά Ελληνικού Δημοσίου, ECLI:EU:C:2023:548

οποία να αποδεικνύουν ότι είχε προβεί σε ενημέρωση των εκπροσώπων των εργαζομένων του και σε διαβούλευση με αυτούς πριν από την απομάκρυνση δύο εργαζομένων του από τις θέσεις ευθύνης που κατείχαν. Το πρόστιμο επιβλήθηκε για την παραβίαση των διατάξεων της Οδηγίας (ΕΕ) 2002/14 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί θεσπίσεως γενικού πλαισίου ενημερώσεως και διαβουλεύσεως των εργαζομένων⁷ και του ΠΔ 240/2006 με το οποίο ενσωματώθηκαν οι διατάξεις της Οδηγίας 2002/14 στην ελληνική έννομη τάξη.

Ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. αποτελεί νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και ανήκει στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, διαθέτει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, έχει κοινωφελή και μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα, λειτουργεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος και εποπτεύεται από τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού. Σκοπό του είναι, μεταξύ άλλων, η παροχή κάθε είδους υπηρεσιών σχετικών με τον επαγγελματικό προσανατολισμό υπέρ των Υπουργείων Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, των φορέων επαγγελματικής κατάρτισης, των επιχειρήσεων, καθώς και των οργανώσεων των εργαζομένων και των εργοδοτών. Με αποφάσεις του το 2018 το Διοικητικό Συμβούλιο του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. απάλλαξε δύο υπαλλήλους που κατείχαν προσωρινές θέσεις ευθύνης μέχρι την επιλογή και τοποθέτηση προϊσταμένων (διευθύνσης διοικητικών-οικονομικών υπηρεσιών, τμήματος πιστοποίησης προσόντων). Ωστόσο, οι δύο υπάλληλοι μετά την απαλλαγή τους από τις θέσεις ευθύνης παρέμειναν και εργάζονταν στην οργανική τους μονάδα. Προσέφυγαν, όμως, στην Επιθεώρηση Εργασίας, η οποία επέβαλε πρόστιμο στον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. επειδή κατά παράβαση της Οδηγίας (ΕΕ) 2002/14 και του ΠΔ 240/2006 δεν προηγήθηκε ενημέρωση και διαβούλευση με τους εκπροσώπους των εργαζομένων πριν από την απαλλαγή των εργαζομένων από τις θέσεις ευθύνης. Στην δίκη ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών προέκυψε το ζήτημα του πεδίου εφαρμογής της Οδηγίας (ΕΕ) 2002/14 και συνεπώς ερμηνείας του άρθρου 2 στοιχείο α' της Οδηγίας (πρώτο προδικαστικό ερώτημα). Ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. υποστήριξε ότι δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας σύμφωνα με το άρθρο 2 στοιχείο α της Οδηγίας. Η εν λόγω διάταξη ορίζει ότι *«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας ως “επιχείρηση” νοείται η δημόσια ή ιδιωτική επιχείρηση που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, με κερδοσκοπικό ή μη χαρακτήρα, και είναι εγκατεστημένη στο έδαφος των κρατών μελών της Κοινότητας»*.

Το Δικαστήριο αξιοποιώντας τις πληροφορίες που του παρέσχε το αιτούν δικαστήριο σύμφωνα με τις οποίες η άσκηση οικονομικής δραστηριότητας εκ μέρους του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. δεν φαίνεται να αποκλείεται από την εθνική νομοθεσία (Ν. 4115/2013) που καθορίζει τις αρμοδιότητές του. Ειδικότερα, δεν αποκλείεται, για ορισμένες από τις αρμοδιότητές του και ιδίως την παροχή υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού προς τους αρμόδιους φορείς των Υπουργείων, τους φορείς επαγγελματικής κατάρτισης, τις επιχειρήσεις, καθώς και τις οργανώσεις των εργαζομένων και των εργοδοτών, να υπάρχουν αγορές στις οποίες δραστηριοποιούνται επιχειρήσεις που τελούν σε σχέση ανταγωνισμού με τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. Επιπλέον, στους πόρους του εν λόγω οργανισμού περιλαμβάνονται και έσοδα από την εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών, έκρινε απαντώντας στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα ότι *«το άρθρο 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2002/14 έχει*

⁷ Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, L 080 της 23/03/2002 σελ.29 - 34

την έννοια ότι μπορεί να καταλαμβάνει νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου το οποίο ενεργεί ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και ασκεί δραστηριότητες δημόσιας εξουσίας, εφόσον αυτό παρέχει παράλληλα έναντι αμοιβής υπηρεσίες που ανταγωνίζονται τις παρεχόμενες από φορείς της αγοράς». Ωστόσο σημείωσε ότι εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να διαπιστώσει αν υπάρχουν αγορές στις οποίες δραστηριοποιούνται εμπορικές επιχειρήσεις που τελούν σε σχέση ανταγωνισμού με τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. και έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα και να επαληθεύσει αν κάποια από τα έσοδα του έχουν τον χαρακτήρα αμοιβής για τις δραστηριότητες του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π., καθόσον αποτελούν την οικονομική αντιπαροχή της αντίστοιχης παροχής υπηρεσιών του οργανισμού αυτού, αντιπαροχή την οποία, κατά κανόνα, προσδιορίζουν από κοινού ο παρέχων την υπηρεσία και ο αποδέκτης της.

Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών ζήτησε κατ' ουσία, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 4, παρ. 2, στοιχείο β', της Οδηγίας 2002/14 έχει την έννοια ότι η προβλεπόμενη σε αυτό υποχρέωση ενημέρωσης και διαβούλευσης έχει εφαρμογή στην περίπτωση μεταβολής της θέσης απασχόλησης μικρού αριθμού εργαζομένων που είχαν τοποθετηθεί προσωρινώς σε θέσεις ευθύνης, όταν η μεταβολή αυτή δεν είναι ικανή να επηρεάσει την κατάσταση, τη διάρθρωση και την πιθανή εξέλιξη της απασχόλησης μέσα στη συγκεκριμένη επιχείρηση ή να απειλήσει την απασχόληση εν γένει, στο βαθμό που συγκεκριμένοι υπάλληλοι συνέχισαν να εργάζονται στον Οργανισμό. Το Δικαστήριο επισήμανε ότι σύμφωνα με την ανωτέρω διάταξη το δικαίωμα ενημέρωσης και διαβούλευσης, κατά την έννοια της Οδηγίας, καλύπτει περιπτώσεις «σχετικά με την κατάσταση, τη διάρθρωση και την πιθανή εξέλιξη της απασχόλησης μέσα στην επιχείρηση ή εγκατάσταση, καθώς και τα μέτρα πρόληψης που ενδεχομένως προβλέπονται σε περίπτωση ιδίως που η απασχόληση απειλείται». Εξάλλου, τόνισε ότι σύμφωνα με το γράμμα της ως άνω διάταξης, γίνεται λόγος γενικά για την «απασχόληση», δεν αναφέρεται στις ατομικές σχέσεις εργασίας, κατά μείζονα δε λόγο εφόσον δεν συντρέχει κατάργηση θέσεων εργασίας. Κατόπιν των παραπάνω σκέψεων το ΔΕΕ έκρινε ότι «στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 4, παρ.2, στοιχείο β', της Οδηγίας 2002/14 έχει την έννοια ότι η προβλεπόμενη σε αυτό υποχρέωση ενημέρωσης και διαβούλευσης δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση μεταβολής της θέσης απασχόλησης μικρού αριθμού εργαζομένων που είχαν τοποθετηθεί προσωρινώς σε θέσεις ευθύνης, όταν η μεταβολή αυτή δεν είναι ικανή να επηρεάσει την κατάσταση, τη διάρθρωση και την πιθανή εξέλιξη της απασχόλησης μέσα στη συγκεκριμένη επιχείρηση ή να απειλήσει την απασχόληση εν γένει».

ΜΔΧ - ΚΡ

Περιβάλλον

Υπόθεση C-70/21, Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Ελληνικής Δημοκρατίας,

«Παράβαση κράτους μέλους – Περιβάλλον – Οδηγία 2008/50/EK – Ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα – Άρθρο 13, παράγραφος 1 – Παράρτημα XI – Συστηματική και διαρκής υπέρβαση της ημερήσιας οριακής τιμής για τα μικροσωματίδια (ΑΣ10) στον οικισμό Θεσσαλονίκης (EL 0004) – Άρθρο 23, παράγραφος 1 – Παράρτημα XV – Περίοδος υπέρβασης “όσο το δυνατόν συντομότερη” – Κατάλληλα μέτρα»

Το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Η Ελληνική Δημοκρατία,

- παραλείποντας να μεριμνήσει ώστε να μην υπάρξει υπέρβαση, κατά τρόπο συστηματικό και διαρκή, της ημερήσιας οριακής τιμής για τα ΑΣ10 από το 2005 έως και το 2012, στη διάρκεια του 2014 και, εν συνεχεία, εκ νέου από το 2017 έως και το 2019 στον οικισμό Θεσσαλονίκης (EL 0004), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις διατάξεις του άρθρου 13, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το παράρτημα XI της οδηγίας 2008/50/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2008, για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη, και,
- παραλείποντας να θεσπίσει από τις 11 Ιουνίου 2010 τα κατάλληλα μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με την ημερήσια οριακή τιμή για τα ΑΣ10 στον οικισμό Θεσσαλονίκης (EL 0004), παρέβη τις υποχρεώσεις που επιβάλλει το άρθρο 23, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, σε συνδυασμό με το παράρτημα XV αυτής, και, ειδικότερα, την υποχρέωση να μεριμνήσει προκειμένου τα σχέδια για την ποιότητα του αέρα να θεσπίζουν κατάλληλα μέτρα ώστε η περίοδος υπέρβασης της εν λόγω οριακής τιμής να είναι όσο το δυνατόν συντομότερη.

2) Καταδικάζει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Υπόθεση C-633/21, Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Ελληνικής Δημοκρατίας.

«Παράβαση κράτους μέλους – Περιβάλλον – Οδηγία 2008/50/EK – Ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα – Άρθρο 13, παράγραφος 1, και παράρτημα XI – Συστηματική και διαρκής υπέρβαση της ετήσιας οριακής τιμής που έχει καθορισθεί για το διοξείδιο του αζώτου (NO₂) όσον αφορά τον οικισμό Αθηνών (Ελλάδα) – Άρθρο 23, παράγραφος 1 – Παράρτημα XV – “Όσο το δυνατόν συντομότερη” περίοδος υπερέβασης – Κατάλληλα μέτρα»

Το Δικαστήριο (δέκατο τμήμα) αποφασίζει:

1) Η Ελληνική Δημοκρατία,

- έχοντας υπερβεί κατά τρόπο συστηματικό και διαρκή, από το 2010 έως και το 2020, την ετήσια οριακή τιμή για το διοξείδιο του αζώτου (NO₂) όσον αφορά τον οικισμό Αθηνών (EL 0003), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 13 και του παραρτήματος XI της οδηγίας 2008/50/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2008, για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη, και,

- παραλείποντας να θεσπίσει, από τις 11 Ιουνίου 2010, κατάλληλα μέτρα για να διασφαλιστεί η συμμόρφωση προς την ετήσια οριακή τιμή για το NO₂ στον ως άνω οικισμό, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 23, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/50, σε συνδυασμό με το παράρτημα XV, τμήμα A, της οδηγίας, και, ειδικότερα, την υποχρέωση να διασφαλίσει ότι τα σχέδια για την ποιότητα του αέρα προβλέπουν κατάλληλα μέτρα ώστε η περίοδος υπερβάσεως της εν λόγω οριακής τιμής να είναι όσο το δυνατόν συντομότερη.

2) Καταδικάζει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Γεωργία – Προδικαστική παραπομπή κύρους

Υπόθεση C-99/22, Καπνική Α. Μιχαηλίδης ΑΕ κατά Οργανισμού Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ), Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Αίτηση του Συμβουλίου της Επικρατείας για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως.

«Προδικαστική παραπομπή – Γεωργία – Κανονισμός (ΕΟΚ) 2062/92 – Άρθρο 3, παράγραφος 3 – Κύρος – Κοινή οργάνωση των αγορών – Ακατέργαστος καπνός – Πριμοδοτήσεις που χορηγούνται στους αγοραστές καπνού σε φύλλα – Μείωση της πριμοδότησης ανάλογα με την αγορασθείσα ποσότητα καπνού χαμηλότερης κλάσης, κατηγορίας ή ποιότητας – Αρχές της μη αναδρομικότητας και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης»

Το Δικαστήριο (δέκατο τμήμα) αποφαινεται:

Από την εξέταση του προδικαστικού ερωτήματος δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να επηρεάσει το κύρος του άρθρου 3, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2062/92 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1992, για τον καθορισμό, για τη συγκομιδή 1992, των τιμών στόχου, των τιμών παρέμβασης και των πριμοδοτήσεων που χορηγούνται στους αγοραστές καπνού σε φύλλα, των παραγώγων τιμών παρέμβασης του δεματοποιημένου καπνού, των ποιοτήτων αναφοράς, καθώς και των ζωνών παραγωγής, υπό το πρίσμα των αρχών της μη αναδρομικότητας των κανόνων δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

Εξωσυμβατική ευθύνη της ΕΕ – αίτηση αναιρέσως

Υπόθεση C-124/22 P, Ζωή Αποστολοπούλου, Αναστασία Αποστολοπούλου-Χρυσανθάκη, αναιρεσείδουσες, κατά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

«Αίτηση αναιρέσεως – Εξωσυμβατική ευθύνη της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Συμβάσεις επιχορήγησης συναφθείσες στο πλαίσιο διαφόρων προγραμμάτων της Ένωσης – Αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις οποίες διαπιστώθηκε η παράβαση συμβατικών διατάξεων από τη δικαιούχο εταιρία – Αστική εταιρία ελληνικού δικαίου – Εταιρία τεθείσα σε εκκαθάριση – Αναγκαστική εκτέλεση, ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, των αποφάσεων του Γενικού Δικαστηρίου με τις οποίες διατάχθηκε η είσπραξη των επιχορηγήσεων εις βάρος των εταίρων της δικαιούχου εταιρίας – Φερόμενοι ως αναληθείς ισχυρισμοί που προέβαλε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο της εθνικής διαδικασίας – Κατάφωρη παράβαση

κανόνα δικαίου ο οποίος αποσκοπεί στην απονομή δικαιωμάτων στους ιδιώτες – Κανόνας δικαίου της Ένωσης»

Το Δικαστήριο (δέκατο τμήμα) αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.

2) Καταδικάζει τη Ζωή Αποστολοπούλου και την Αναστασία Αποστολοπούλου-Χρυσανθάκη στα δικαστικά έξοδα.

Ενημέρωση και διαβούλευση με τους εργαζόμενους

Υπόθεση C-404/22, Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων & Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.) κατά Ελληνικού Δημοσίου. Αίτηση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως.

«Προδικαστική παραπομπή – Ενημέρωση των εργαζομένων και διαβούλευση με αυτούς – Οδηγία 2002/14/ΕΚ – Πεδίο εφαρμογής – Έννοια της “επιχείρησης που ασκεί οικονομική δραστηριότητα” – Νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου που ανήκει στον δημόσιο τομέα – Απομάκρυνση εργαζομένων που είχαν τοποθετηθεί σε θέσεις ευθύνης – Απουσία προηγούμενης ενημέρωσης των εκπροσώπων των εργαζομένων και προηγούμενης διαβούλευσης με αυτούς»

Το Δικαστήριο (έβδομο τμήμα) αποφαινεται:

1) Το άρθρο 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2002/14/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 2002, περί θεσπίσεως γενικού πλαισίου ενημερώσεως και διαβουλεύσεως των εργαζομένων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα,

έχει την έννοια ότι:

μπορεί να καταλαμβάνει νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου το οποίο ενεργεί ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και ασκεί δραστηριότητες δημόσιας εξουσίας, εφόσον αυτό παρέχει παράλληλα έναντι αμοιβής υπηρεσίες που ανταγωνίζονται τις παρεχόμενες από φορείς της αγοράς.

2) Το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2002/14

έχει την έννοια ότι:

η προβλεπόμενη σε αυτό υποχρέωση ενημέρωσης και διαβούλευσης δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση μεταβολής της θέσης απασχόλησης μικρού αριθμού εργαζομένων που είχαν τοποθετηθεί προσωρινώς σε θέσεις ευθύνης, όταν η μεταβολή αυτή δεν είναι ικανή να επηρεάσει την κατάσταση, τη διάρθρωση και την πιθανή εξέλιξη της απασχόλησης μέσα στη συγκεκριμένη επιχείρηση ή να απειλήσει την απασχόληση εν γένει.

Σήμα

Συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-197/22 και T-198/22, Ιουλία και Ειρήνη Τσέτη Φαρμακευτικά Εργαστήρια Α.Ε., Γραφείο Πνευματικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO), που ενεργεί ως εκπρόσωπος, εναγόμενος, ο αντίδικος στη διαδικασία ενώπιον του τμήματος προσφυγών του EUIPO, παρεμβαίνων ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, Arbora & Ausonia, SL.

«Σήμα ΕΕ – Διαδικασία ανακοπής – Αίτηση για τα εικονιστικά σήματα της ΕΕ InterMed Pharmaceutical Laboratories eva intima – Προγενέστερα λεκτικά σήματα ΕΕ και εθνικά EVAX – Σχετικός λόγος άρνησης – Πιθανότητα σύγχυσης – Άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΕ) 2017/1001. »

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (Τρίτο Τμήμα) αποφασίζει

1. Ακυρώνει την απόφαση του πρώτου τμήματος προσφυγών του Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕUIPO) της 1ης Μαρτίου 2022 στην υπόθεση R 1244/2021-1, στο μέτρο που τα «προϊόντα υγιεινής· Παρασκευάσματα καθαρισμού σώματος. Παρασκευάσματα καθαρισμού» της Κλάσης 3 και τα «παρασκευάσματα υγιεινής· αφορούν παρασκευάσματα υγιεινής για ιατρικούς σκοπούς» της Κλάσης 5·

2. Απορρίπτει την προσφυγή στην υπόθεση T - 197/22 κατά τα λοιπά.

3. Ακυρώνει την απόφαση του Πρώτου Τμήματος Προσφυγών του ΕUIPO της 1ης Μαρτίου 2022 στην υπόθεση R 1245/2021-1.

4. Οι διάδικοι φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα στην υπόθεση T - 197/22.

5) Καταδικάζει το ΕUIPO και την Arbora & Ausonia, SL στα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ioulia and Irene Tseti Pharmaceutical Laboratories SA στην υπόθεση T-198/22.